

Інтеграція вищої школи України до європейського та світового освітнього простору

Київ 2012

Інститут вищої освіти НАПН України

Свідоцтво
про державну
реєстрацію
серія KB № 5049
від 11 квітня 2001 р.

**ВИЩА
ОСВІТА
УКРАЇНИ**

Засновано
в 2001 році

Передплатний індекс
23823

Теоретичний та науково-методичний часопис

1' 2012

Засновники:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»

Головний редактор

Віктор Андрущенко – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, голова наглядової ради Інституту вищої освіти НАПН України, ректор НПУ імені М. П. Драгоманова

Редакційна колегія:

Віль Бакіров – доктор соціологічних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Микола Євтух – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, академік-секретар відділення педагогіки та психології вищої школи НАПН України

Михайло Згуровський – доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут»

Іван Зязюн – доктор філософських наук, академік НАПН України, директор інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України

Василь Кремень – доктор філософських наук, професор, академік НАН України, президент Національної Академії педагогічних наук України

Володимир Луговий – доктор педагогічних наук, професор, академік, віце-президент НАПН України, директор Інституту вищої освіти НАПН України (перший заступник головного редактора)

Микола Михальченко – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, завдувач відділу Інституту вищої освіти НАПН України, президент Української академії політичних наук

Олекса Онищенко – доктор філософських наук, професор, академік НАН України, академік-секретар НАН України, директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Ганна Онкович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу Інституту вищої освіти НАПН України (заступник головного редактора)

Геннадій Півняк – доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національного гірничого університету України

Валерій Смолій – доктор історичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту історії НАН України

Михайло Степко – кандидат фізико-математичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, перший заступник директора Інституту вищої освіти НАПН України

Петро Таланчук – доктор технічних наук, професор, академік НАПН України, президент Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

Василь Тацій – доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, ректор Української національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого

Василь Ткаченко – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Юрій Шемшученко – доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту держави і права НАН України

Микола Шкіль – доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України

Редакційна колегія з напрямів:

педагогіки – Надія Бібік, Наталія Дем'яненко, Леонід Каніщенко, Галина Козакова, Ельвіра Лузік, Тамара Яценко

психології – Іван Бех, В'ячеслав Казміренко, Сергій Максименко, Віталій Татенко, Ірина Маноха

філософії – Петро Гнатенко, Леонід Губерський, Анатолій Конверський, Валентин Крисаченко, Володимир Ярошовець

політології – Микола Головатий, Володимир Горбатенко, Федір Кирилук, Віктор Пазенюк, Віталій Скуратівський

економічної теорії – Іван Грищенко, Юрій Ніколенко, Антон Філіпченко, Дмитро Черваньов

Відповідальний секретар Маричевська Алла

Адреса редакції:

01014, м. Київ-14, вул. Бастіонна, 9
Інститут вищої освіти НАПН України
Тел.: 286-68-04, 286-63-68

Схвалено рішенням вченої ради Інституту вищої освіти НАПН України,
Протокол № 1/13 від 23 січня 2012 року

«Вища освіта України», 2012
Інститут вищої освіти НАПН України, 2012
«Педагогічна преса», 2012

Луговий В.І., Слюсаренко О.М., Таланова Ж.В. Національна рамка кваліфікацій як інструмент інтеграції до європейського простору вищої освіти.....	6
Бех І. Д. Парадигмальна основа формування цілісної особистості студента.....	12
Сметанський М. І. Деякі аспекти поліпшення якості вищої освіти в Україні.....	18
Єліссєєв Б. П. Стратегические задачи государства в области высшего образования как оптимизационные задачи.....	25
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	32
Барановська Л.В., Барановський М.М. Використання досвіду роботи в проектах європейського союзу tempus/tacis з метою підвищення якості професійної підготовки студентів.....	33
Білогур В.Є. Роль студентського самоуправління у розгортанні процесів демократизації у студентському середовищі.....	41
Бондар Л.В. Особливості адаптації першокурсників до навчання у вищих навчальних закладах.....	46
Жулєва Л.Д., Мацкевич Д.А. Некоторые вопросы интеграции вузов в мировое образовательное пространство.....	51
Левшин М.М. Освітня інтеграція чи наслідування.....	55
Немержицький О. А. Розвиток ідей педагогічної антропології в творчості с.й. Гессена.....	60
Панібратцев А.В. Глобализация и задачи современного образования.....	67
Пелех Л.Р. Філософсько-культурологічний контекст розвитку аксіологічної освіти в сучасній Польщі.....	74
Пришляк В. М. Організаційно-правові засади формування проєктної діяльності фахівців з механізації сільського господарства у вищих аграрних навчальних закладах.....	81
Рахманов В.О. Система наукових вимог до змісту вищої освіти у технічному закладі.....	87
Романова С.М. До питання про оцінювання освітніх результатів: міжнародний аспект.....	93
Сорочинська В.Є. Соціально-педагогічні основи превентивного виховання студентської молоді: зарубіжний та вітчизняний досвід.....	98
Тадєєва М.І. Формування систем шкільної іншомовної освіти в країнах першої хвилі вступу до ЄС (1973–1986).....	105
Тименко В.М. Особливості підготовки майбутніх соціальних працівників та соціальних педагогів у Німеччині.....	113
Холковська І.Л. Структура готовності майбутніх учителів до попередження і розв'язання конфліктів.....	118
Чаграк Н.І. Гритчук Г.В. Основні тенденції розвитку міграційних процесів у сфері вищої освіти України.....	126
Чепіга І.В. Соціально-педагогічні аспекти формування громадянськості в процесі громадянської соціалізації старших підлітків у загальноосвітніх навчальних закладах.....	133
Яницький М. С., Пелех Ю. В., Сєрий А. В. Особенности ценностных предпочтений российских и украинских студентов.....	139

РЕАЛІЗАЦІЯ ПІДХОДУ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНЗ..... 147

Алексєєв О. Л. Організаційно-педагогічні умови підготовки військовослужбовців до охорони закордонних дипломатичних установ України.....	148
Анненкова І.П. Трирівнева модель системи управління якістю освіти у ВНЗ на основі процесного підходу.....	154
Бабій Г. В. Аналіз специфіки професійної діяльності та вимог до особистісних та професійних якостей інженерів з програмного забезпечення в контексті формування культури професійного спілкування.....	162
Барановська Л. В. Когнітивно-комунікативний досвід викладача – важливий чинник підвищення якості підготовки фахівців у технічному ВНЗ.....	170
Бережко О. Л. Основні шляхи вдосконалення професійної компетентності викладачів авіаційної англійської мови.....	178
Борець І. В. Застосування проєктних систем для формування ключових компетентностей у процесі професійної підготовки.....	184
Булгакова Н. Б. Особенности технологии обучения химии иностранных студентов на этапе довузовской подготовки.....	190
Візір І. В., Сікрська М. В. Організація самостійної роботи студентів у клініці нервових хвороб.....	196
Гаверушенко Л. А. Використання тренінгових технологій при вивченні економічних дисциплін студентами економічного коледжу.....	200
Галузяк В. М. Дослідження особистісної зрілості у зарубіжній психології та педагогіці.....	205
Глушаниця Н. В. Дефінітивний аналіз з проблеми формування іншомовної професійно-комунікативної компетенції майбутніх бакалаврів з авіоніки.....	211
Гребницький Г.М., Бабін І.І. Моніторинг якості – основний інструмент забезпечення прозорості навчальних програм ВНЗ і визнання кваліфікацій вищої освіти.....	217
Гнидюк О. Я. Педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з населенням контрольованих прикордонних районів.....	223
Гуревич Р. С., Шестопалюк О. В. Інноваційні освітні технології в діяльності закладів вищої освіти.....	230
Джеджула О.М., Красівська О. Д. Формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів засобами психологічного тренінгу.....	237
Дика С. П. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках трудового навчання та креслення.....	242
Добротвор О. В. Засвоєння студентами методів одержання знань у сучасному ВНЗ.....	247
Дудорова Л. Ю. Інноваційний підхід до туристичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.....	252
Зарубінська І.Б. Основні результати дослідження теоретико-методичних основ формування соціальної компетентності особистості.....	257
Іванова О. О. Аналіз техніки ведення переговорів фахівцями економічного профілю.....	265

Іванчук Ю. Б. «Теорія великого об'єднання» фундаментальних взаємодій як модель формування змісту та структури дисциплін науково-природничого циклу.....	271
Коваленко О. О. Креативні технології у процесі формування культури професійного спілкування майбутніх авіадиспетчерів.....	277
Ковалькова Т. О. Підвищення якості професійної підготовки майбутніх психологів як важливий чинник навчання за фахом.....	282
Ковальчук О. Л. Складові компоненти вищого навчального закладу при підготовці майбутніх фахівців.....	288
Козлакова Г. О. Взаємодія педагогічних та інформаційних технологій у підготовці студентів технічного університету.....	295
Козловський Ю. М. Організаційні та управлінські аспекти наукової діяльності вищого навчального закладу.....	301
Кокарева А. М. Сучасні підходи до підвищення якості освіти в умовах функціонування вчз.....	308
Конопляник Л. М. Психолого-педагогічні умови формування пізнавальної діяльності майбутніх інженерів авіаційної галузі (на прикладі іноземної мови).....	313
Лозинська Л. Ф. Роль викладача-куратора у створенні толерантного навчально-виховного простору в академічній групі медичного університету.....	320
Лузік Е. В. Результативний підхід до організації освітньої діяльності як основа ефективності професійної підготовки у вчз.....	328
Мельничук І. М., Карпова В. В., Перута І. І. Наукове обґрунтування акме-синергетичного підходу у підготовці фахівців соціономічних професій у ВНЗ.....	337
Молоченко В. В. Навчання у складі малих груп як фактор розвитку вмінь партнерської взаємодії.....	341
Муранова Н. П. Проблеми змісту фізико-математичної підготовки старшокласників у теорії та практиці навчання при ВНЗ.....	347
Нагрибелна І. А. Удосконалення фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів засобом самостійної роботи.....	355
Нітенко О. В. Іншомовна підготовка фахівців із права на третьому циклі вищої освіти в Австрії.....	360
Петрук В. А., Ляховченко Н. В. Професійна спрямованість викладання фундаментальних дисциплін як одна з педагогічних умов формування базового рівня фахової компетентності у студентів технічних ВНЗ.....	365
Погоріла С. Г. Підвищення ефективності підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійної діяльності.....	370
Регейло І. Ю. Соціальний портрет сучасного аспіранта: результати педагогічного дослідження.....	376
Рожко Т. А. Особливості гуманітарної підготовки студентів технічних коледжів.....	382
Рябокін Л. М. Формування інтегративної готовності у майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій.....	389
Свириденко О. М. Синергетичний підхід у формуванні ціннісних компетентностей студентів в інтегративному освітньому просторі.....	394
Сиволап В. В., Григор'єва З. Ю., Олійник О. І., Авраменко Н. Ф., Лихасенко І. В., Полівода С. В. Впровадження кредитно-модульної системи в організації навчального процесу у англомовних студентів на кафедрі пропедевтики внутрішніх хвороб.....	400
Сіроштан О. В. Загальна характеристика критеріїв сформованості культури професійного спілкування майбутніх соціальних працівників.....	404

Тадеев П. О., Мартинюк Г. Ф. Особливості підготовки майбутніх педагогів-гуманітаріїв до застосування комп'ютерно-орієнтованих завдань у професійній діяльності.....	411
Теловата М. Т. Конструктивізм як основа нової культури навчання у вищих навчальних закладах.....	418
Тимчук І. М. Концептуальні засади гуманізації навчання майбутніх екологів у процесі фахової підготовки.....	423
Тогочинський О. М. Аналіз соціальної рефлексії як складової соціальної компетентності особистості.....	430
Фотинюк В. Г. Професійно-прикладна фізична підготовка як ефективний засіб готовності студентів до майбутньої діяльності за фахом.....	436
Фурман Т. Ю. Методичні рекомендації науково-педагогічному складу ВНЗ щодо формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі економіки та підприємництва.....	442
Хоменко-Семенова Л. О. Інтерактивні технології навчання як чинник підвищення якості підготовки студентів у технічному ВНЗ.....	449
Шостка В. І., Дубинянський Ю. М. Проблеми підготовки фахівців та оцінка знань студентів в сучасних умовах функціонування вищих навчальних закладів.....	454
Яковлева М. В. Поширення і забезпечення міжкультурного діалогу – важливий виклик для сучасної університетської освіти.....	460
Яценко Е. М. Реалізація особистісно орієнтованого підходу в сучасних умовах функціонування ВНЗ.....	466

ФАХОВА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....

Годлевська Д. М. Effective communication as the basis of future professional activity of foreign students in ukrainian higher educational institutions.....	474
Головаха М. Л., Кожем'яка М. О., Кудієвський А. В., Нерянов Ю. М., Шишка І. В. З Досвіду підготовки англомовних студентів на кафедрі травматології та ортопедії.....	479
Дерба С. М. Текст за фахом як основна одиниця вивчення української мови іноземними студентами.....	486
Довгоп'ят О. О. Мовна адаптація іноземних абітурієнтів на підготовчих факультетах України.....	491
Драб Н. Л. Формування соціокультурної компетенції у студентів старших курсів економічних вчз України під час навчання продукування ділової презентації німецькою мовою.....	498
Зозуля І. Є. Вивчення української мови та країнознавства як один з напрямків формування полікультурної вихованості іноземних студентів (досвід вінницького національного технічного університету).....	504
Плинокос Д. Д. Якість освіти при експорті освітніх послуг.....	511
Правдівляний М. Г., Яцишин О. М. Адаптація іноземних студентів до навчання в Україні: типові бар'єри і засоби їх подолання.....	517
Різниченко С. Т. Ценностные аспекты межкультурной коммуникации и их роль в процессе довузовской подготовки иностранных граждан.....	523
Самохвал О. О. Використання сучасних інтегративних методів навчання іноземній мові в процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів.....	530
Христенко І. О. Вплив інтеграційних та глобалізаційних процесів на підготовку іноземних фахівців для зарубіжних країн за кордоном.....	537

CONTENTS

V.I. Lugovyi, O.M. Slusarenko, Z.V. Talanova. National framework of the qualification as an instrument of integration to the european space of higher education.....	6
I.D. Bekh. The paradigmatic basis of the student integral personality formation.....	12
M.I. Smetanskyi. Some aspects of the ukrainian higher education enhancement.....	18
B.P. Eliseev. The higher education state strategies as optimization goals.....	25
ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS OF STUDENT MOBILITY AT THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS.....	32
L.V. Baranovska, M.M. Baranovskyi. The application of the experience in the european union tempus-tacis projects in the process of students' professional training.....	33
V.Y. Bilogur. The role of student self-government in the process of democratization in the student environment.....	41
L.V. Bondar. The peculiarities of the first year students adaptation to the studies at the higher educational establishments.....	46
L.D. Zhulieyeva, D.A. Matskevych. The higher educational establishments integration into the world education.....	51
M.M. Levshyn. Education integration or copyism.....	55
O.A. Nevmerzhytskyi. Pedagogical anthropology ideas in the s.y. hessen's works.....	60
A.V. Panibratsev. Globalization and goals of modern education.....	67
L.R. Pelekh. The philosophical and cultural context of the axiological education in modern Poland.....	74
V.M. Pryshlyak. The organizational and legal basis of design activities formation of the agricultural industry specialists at the higher agricultural educational establishments.....	81
V.O. Rakhmanov. The model of educational and cognitive process at the higher educational establishments.....	87
S.M. Romanova. The evaluation of educational results: an international aspect.....	93
V.Y. Sorochynska. The social and pedagogical basis of the preventive education of the students youth: an international and national experience.....	98
M.I. Tadeyeva. Foreign languages educational system formation at schools in the first eu integration countries (1973-1986).....	105
V.M. Tymenko. The peculiarities of the social workers and teachers training in GERMANY.....	113
I.L. Holkovska. The structure of the future teachers readiness to the conflicts prevention and solution.....	118
N.I. Chagrak, G.V. Grytchuk. The main trends of the migration processes in the higher education area of UKRAINE.....	126
I.V. Chepiga. Social and pedagogical aspects of the civic consciousness formation in the process of the youth civil socialization at the higher educational establishment.....	133
M.S. Yanytskyi, Y.V. Pelekh, A.V. Sieryi. The peculiarities of the RUSSIAN and UKRAINIAN students axiological preferences.....	139

REALIZATION OF APPROACHES TOWARDS THE EDUCATION QUALITY ENHANCEMENT UNDER THE MODERN ENVIRONMENT OF THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS.....147

Alexeev O. L. Organizational and pedagogical conditions of military personnel training to defend the foreign diplomatic institutions of UKRAINE.....	148
I.P. Annyenkova. Three-level model of higher education quality management on the basis of process approach.....	154
G.V. Babiyy. The analysis of the professional activities specificity and the requirements to the software engineers' professional and personal features in the context of professional communicative culture formation.....	162
L.V. Baranovska. The teacher's cognitive and communicative experience as an important factor of the quality enhancement of experts training at the technical higher educational establishments.....	170
O.L. Berezhko. The essential ways of the aviation english instructors professional competence enhancement.....	178
I.V. Borets. Application of education design technologies in the process of professional training of future transport systems specialists for key competences formation.....	180
N.B. Bulgakova. The methodological peculiarities of foreign students pre-high educational training on chemistry.....	190
I.V. Vizir, M.V. Sikorska. Students self-study work organization at the clinic of neuropathology.....	196
L.A. Gavrutenko. The training technologies application at the subjects of economics in the economical colleges.....	200
V.M. Galuziak. Research of personality's maturity in foreign psychology and pedagogy.....	205
N.V. Glushanytsya. Definitive analysis of foreign language professional communicative competence formation.....	211
G.M. Grebnytskyi, I.I. Babyn. Quality monitoring – the main tool of providing university curricula transparency and recognition of higher education qualifications.....	217
O.Y. Gnyduk. Pedagogical conditions of future officers and border guards training to work with the population of controlled border areas.....	223
R.S. Gurevich, O.V. Shestopalyuk. Innovative educational technologies at the work of higher educational establishments.....	230
O.M. Dzhezdzhula, O.D. Krayevska. Future managers' communicative competence formation by means of psychological training.....	237
S.P. Dyka. Information and communication technologies application at the lessons of vocational training and technical drawing.....	242
O.V. Dobrotvor. Digesting methods of students studies in the modern higher educational establishments.....	247
L.U. Dydorova. The innovative approach to the future physical education teachers training.....	252
I.B. Zarubinska. The results of theoretical and methodological research on the personality social competence formation.....	257
O.O. Ivanova. Analysis of business negotiations methods used by economics specialists.....	265
Y.B. Ivanchuk. Grand unification theory of a fundamental interaction as a model of the scientific-practical disciplines content and structure formation.....	271
O.O. Kovalenko. Creative technologies in the process of professional communication culture formation of future air controllers.....	277

T.O. Koval'kova. Quality enhancement of future psychologists professional training of as an important factor of professional education.....	282
O.L. Kovalchiuk. The higher educational establishment structural components in the process of future experts training	288
G.O. Kozlakova. The cooperation of pedagogical and information technologies in students training at technical university	295
Y.M. Kozlovskiyi. The organizational and administrative aspects of higher educational establishment scientific activity	301
A.M. Kokareva. Modern approaches to the higher education quality enhancement at the universities	308
L.M. Konoplyanyk. Psychological and pedagogical conditions of future aviation engineers cognitive activity formation (in terms of foreign language)	313
L.F. Lozynska. The tutor's role in the creation of tolerant educational atmosphere in the academic group of medical university	320
E.V. Luzik. Resultative approach to the educational process organization as a basis of effective professional training at the universities	328
I.M. Melnychuk, V.V. Karpova, I.I. Petruta. The acme-synergetic approach application in the process of sociology specialists training at the higher educational establishments	337
V.V. Molochenko. Studies in small groups as a factor of partners interaction skills development	341
N.P. Muranova. The essence and structure of senior students training on physics and mathematics at the universities	347
I.A. Nagrybelna. The professional training enhancement of the future primary school teachers with a help of self-guided development	355
O.V. NITENKO. Foreign language training of the law experts at the third cycle of higher education in Austria	360
V.A. Petruk, N.V. Liahovchenko. Orientation toward the professional issues in teaching process as one of the pedagogical conditions of basic professional education competence formation of the future technical specialists	365
S.G. Pogorila. The enhancement of efficiency of economics and business masters training for the future professional and pedagogical activities	370
I.Y. Reheilo. Modern postgraduate student social portrait: pedagogical research results	376
T.A. Rozhko. Technical college students humanitarian training peculiarities	382
L.M. Ryabokin. Future social workers integrative professional readiness formation by the application of interactive technologies	389
O.V. Svyrydenko. Synergetic approach in the process of students' axiological competences formation at the integrative education	394
V.V. Syvolap, Z.E. Grigoryeva, A.I. Oleynik, N.F. Avramenko, I.V. Likhasenko, S.V. Polivoda. Credit-modular system organization of studying process of English speaking students at the department of internal diseases propedeutics	400
O.V. Siroshstan. The general characteristics of the future social workers professional communication culture criteria	404
P.O. Tadiyev, G.F. Martynuk. The future humanitarian teachers training peculiarities to apply the computer-based tasks in the professional activities	411
M.T. Telovata. Constructivism as the basis of the new educational culture at the higher educational establishments	418
I.M. Tymchuk. Conceptual basis of future ecologists humanization in the process of their professional training	423
O.M. Togochnyskiy. Social reflection analysis as an integral part of personality social competence	430

V.G. Fortynuk. Professional practical physical training as a effective method of students preparation for the future professional activities	436
T.U. Furman. Guidelines for the universities teaching staff on the professional competence formation of the future experts in the field of economics and business	442
L.O. Khomenko-Semenova. The interactive technologies implementation as a method of students training quality improvement at the higher technical establishments	449
V.I. Shostka, Y.M. Dubyniyskiy. Expert training and the students knowledge evaluation under the modern conditions of the higher educational establishments	454
M.V. Yakovleva. Intercultural dialogue extension and ensuring as a challenge for the modern university education	460
E.M. Yaschenko. The self-oriented approach application under the modern conditions of higher educational establishments	466

FOREIGN CITIZENS' VOCATIONAL TRAINING IN UKRAINE: MODERN STATUS AND THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT473

D.M. Godlevska. Effective communication as the basis of future professional activity of foreign students in ukrainian higher educational institutions	474
M.L. Golovakha, M.O. Kozhmiaka, A.V. Kygievskiy, Y.M. Nerianov, I.V. Shyshka. English speaking training at the department of traumatology and orthopedics	479
S.M. Derba. Texts of a special professional field as the main factor of the UKRAINIAN language learning by foreign students	486
O.O. Dovgopiat. Language adaptation of foreign entrants at the pre-university faculties of Ukraine	491
N.L. Drab. Socio-cultural competence formation of the students of economic higher educational establishments of Ukraine in the process of making business presentations in German	498
I.Y. Zozulya. The study of Ukrainian language and regional geography as one of the methods of foreign students' multicultural awareness formation (the experience of Vinnytsia national technical university)	504
D.D. Plynokos. The education quality in the process of education services export	511
M.G. Pradivlianyi, O.M. Yatsyshyn. Foreign students' adaptation to the UKRAINIAN higher education: barrier and the way of their overcoming	517
S.T. Reznichenko. The axiological issues of intercultural communication and their role in the process of the foreign citizens pre-university training	523
O.O. Samohval. The usage of modern integrative methods of foreign language teaching in the process of future managers' professional training	530
I.O. Khrystenko. Integration and globalization processes influence on the foreign specialists training abroad	537

Висновки. Як показали наші дослідження [3; 4], використання цього підходу до викладання фундаментальних дисциплін, зокрема математичних, допомагає розв'язувати цілу низку проблем: теоретичної підготовки, набуття вмінь розглядати розв'язки технічних задач за допомогою алгоритмів, існування мотиваційної основи щодо необхідності опанування фундаментальних дисциплін, формування професійної спрямованості у студентів; формування навичок самостійної роботи у першокурсників; активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Це є основою формування базового рівня фахової компетентності майбутніх випускників технічних ВНЗ.

Треба зазначити, що реалізація такого підходу до викладання фундаментальних дисциплін вимагає від викладачів ретельного аналізу і переробки робочих програм, створення навчально-методичної літератури (вказівок, рекомендацій, посібників), дидактичних матеріалів та застосування інтерактивних методів навчання, що використовують сучасні комп'ютерні технології.

Література

1. Петрук В. А. Модель формування фахової компетентності в майбутніх випускників технічних ВНЗ у процесі двоступеневого навчання / В. А. Петрук // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Черкаси, 2009. – Вип. 165, С. 3 – 7.
2. Петрук В. А. Методологічні основи формування професійної спрямованості у студентів початкових курсів навчання у технічному ВНЗ / В. А. Петрук // Інноваційні технології в професійній підготовці вчителів трудового навчання: проблеми теорії і практики : зб. наук. пр. – Полтава : ПДПУ, 2007. – Вип. 2. – С. 69 – 73.
3. Петрук В. А. Формування базового рівня професійної компетентності у майбутніх фахівців технічних спеціальностей засобами інтерактивних технологій: монографія / В. Петрук. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 285с.
4. Петрук В. А., Ляховченко Н.В. Проблеми адаптації першокурсників до процесу навчання у ВНЗ // Вісник ВПІ: зб. наук. пр. – Вінниця, 2011 – № 5. – С. 168 – 173.

УДК 378.22.047.001:33

С.Г.Погоріла

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Резюме. У даній статті розглядається проблема підвищення ефективності підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності. Акцентується увага на основних компонентах змісту професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва у ВНЗ.

Ключові слова: професійно-педагогічна діяльність, підготовка.

Резюме. В данной статье рассматривается проблема повышения эффективности подготовки магистров экономики и предпринимательства к профес-

сионально-педагогической деятельности. Акцентируется внимание на основных компонентах содержания профессионально-педагогической подготовки магистров экономики и предпринимательства в ВУЗ.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая деятельность, подготовка.

Summary. The increase of efficiency of Economics and Business Masters training for the future professional and pedagogical activities is considered in the article. The attention is focused on the main components of education content that is used at the universities in the process of Economics and Business Masters training.

Key words: professional-pedagogical activity, training.

Постановка проблеми. Суттєві зміни в суспільстві, прискорення темпів соціально-економічного розвитку, нові міжнародні господарські зв'язки та входження України в процеси розвитку світової науки ставлять нові завдання перед системою вищої освіти та вимагають підвищення якості підготовки фахівців у вищій школі, що у свою чергу зумовлює підвищення зростання вимог до професійної підготовки педагогічних кадрів, на чому акцентується увага в Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті: забезпечення державою підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до професійного розвитку, освоєння та впровадження новітніх технологій, ґрунтовності професійних знань на рівні світових стандартів.

Вимоги щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців економічної галузі не можуть бути успішно виконані без модернізації підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності. Адже саме випускниками магістратури поповнюється викладацький склад вищого навчального закладу. Сучасна система професійної освіти не забезпечує належної готовності випускників магістратури до викладання дисциплін циклу професійної підготовки. Виконуючи обов'язки науково-педагогічного працівника, вчорашній випускник магістратури бере участь у різних видах діяльності: науково-дослідній, педагогічній, організаційній та виховній, що зумовлює потребу формування в нього під час навчання у ВНЗ знань з методики викладання дисципліни та індивідуально-психологічних і вікових особливостей студентської молоді.

Необхідність підвищення ефективності підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності зумовлена суперечністю між потребою суспільства в підготовці висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів і відсутністю дисциплін педагогічного циклу та недостатньою розробкою умов набуття педагогічних знань і вмінь протягом навчання в магістратурі вищого непедагогічного закладу.

Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності підвищення ефективності підготовки магістрів з економіки і підприємництва у вищому навчальному закладі до професійно-педагогічної діяльності.

Завдання. Реалізація даної мети передбачає виконання таких завдань:

1. Визначення особливостей педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва.
2. Обґрунтування основних компонентів змісту професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва.
3. Визначення основних вимог до результатів підготовки магістрів з економіки і підприємництва.

Виклад основного матеріалу. Дослідженню окремих питань професійно-педагогічної підготовки присвячені праці відомих науковців. Так, проблеми особистості викладача вищої школи та його педагогічної діяльності досліджували О.А.Абдуліна, Л.В.Барановська, В.М.Галузинський, В.М. Гриньова, О.А. Дубасенюк, І.А. Зязюн, М.Б. Євтух, В.О.Кан-Калик, Н.В.Кузьміна, О.Г.Мороз, Н.Г. Ничкало, Н.О. Половнікова, В.А. Семиченко, С.О.Сисоєва, В.О.Сластьонін, Г.В. Троцько та ін. Проблеми формування економічної компетентності в системі неперервної освіти вивчали О.С.Падалка, В.В.Приступа, О.Т.Шпак та ін. Над теоретичними та методичними основами вдосконалення якості економічної освіти працювали О.В.Аксьонова, В.К.Бобров, О.Ф.Вербило, А.І.Дзундза, Д.М.Колотило, Т.П.Кондрицька, І.Ф.Прокопенко, В.В.Соколінський, В.Ю.Стрельников, С.М.Тарасова, В.М.Ярошинський та інші вчені. Однак проблема підвищення ефективності підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності не була об'єктом спеціального дослідження, хоча у системі вищої економічної освіти сьогодні існує гостра потреба щодо високоякісного професійно-педагогічного забезпечення організації, змісту, методики навчання магістрів. Успішна професійно-педагогічна підготовка магістрів з економіки і підприємництва передбачає формування професійних та особистісних якостей, які є необхідними для становлення компетентного викладача ВНЗ.

Перехід вищої школи до ступеневої системи освіти передбачає оновлення змісту базової педагогічної освіти бакалаврів, а також розробки змісту, форм і методів педагогічної підготовки магістрів як фахівців найвищого освітньо-кваліфікаційного рівня, котрі в майбутньому поновлять склад науковців з різних галузей науки та викладацький корпус вищих навчальних закладів, спеціалізованих середніх навчальних закладів із поглибленим вивченням окремих предметів, гімназій, ліцеїв, коледжів [1; с.5].

Статтею 7 закону «Про вищу освіту» визначено, що магістр — освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, який здобувається на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра і передбачає оволодіння особою відповідною освітньо-професійною програмою та набуття компетенцій для виконання завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності. Нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою магістра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра становить півтора-два роки. Підготовку магістрів здійснюють університети, академії [2; с.6]. Водночас у цьому документі випускникам магістратури, як і випускникам аспірантури та докторантури, надаються повноваження науково-педагогічних працівників.

Професійно-педагогічна діяльність є безперервним процесом розв'язання навчально-виховних завдань, спрямованих на розвиток особистості студента. Її ефективність визначається ціннісними орієнтаціями педагога, а потреби гуманізації освіти зумовлюють творчу, вільну діяльність викладача вищої школи, спрямовану на прогресивний розвиток особистості.

Основними завданнями підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності є поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки; практичне опанування студентами магістратури різними формами організації навчального і виховного процесів у вищих закладах освіти

1-4 рівнів акредитації; виховання у магістрантів особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання ролі вчителя, викладача, прагнення постійно займатися самонавчанням, саморозвитком, самовдосконаленням [1; С.6].

Для підвищення ефективності підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності необхідні такі психолого-педагогічні умови організації навчального процесу, які б, насамперед, забезпечували підвищення рівня навчально-пізнавальної активності студентів у навчанні, адже вони мають засвоїти необхідну для здійснення майбутньої професійної та педагогічної діяльності систему знань, умінь та навичок.

До результатів професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва висуваються наступні вимоги: це мають бути фахівці із сформованою активною громадянською позицією, з високим рівнем ерудиції; вони мають досконало володіти змістом навчальної дисципліни; майстерно оперувати методикою викладання та керувати навчально-пізнавальною діяльністю студентів, знаннями з педагогіки та психології; у них мають бути сформовані гуманістична спрямованість, креативність мислення та досвід емоційного ставлення до майбутньої професії.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності магістрантів з економіки і підприємництва у процесі оволодіння професією можлива за індивідуалізації навчального процесу, що сприяє системному підвищенню професійного рівня майбутніх викладачів, удосконаленню методики навчання, підготовки висококваліфікованих фахівців. Адже складовими арсеналу його педагогічного впливу на студента мають бути:

- високий рівень педагогічної культури;
- наявність мотивації до активного навчального процесу та зацікавленості студентів у співпраці, співтворчості та підвищенні ефективності навчання;
- здібність до об'єднання розумової та практичної діяльності студентів і визначення за ефективністю всього навчального процесу;
- умінь щодо організації самостійної роботи студентів та її контролю;
- володіння технологіями створення організаційно-методичного та матеріально-технічного забезпечення інноваційних процесів.

Магістр економіки і підприємництва повинен оволодіти всіма тонкощами методики викладання економічних дисциплін, щоб творчо керуючи навчальним процесом, зрозуміло, переконливо міг донести зміст науки, її професійну спрямованість і задовольнити творчі та практичні інтереси студентів. Це, на нашу думку, є основним компонентом моделі професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва у ВНЗ.

Основними компонентами змісту професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва у ВНЗ є:

- 1) формування досвіду пізнавальної діяльності, що відображається у знаннях;
- 2) формування досвіду практичної діяльності, який втілюється разом із знаннями в умінь і навички;
- 3) формування досвіду творчого педагогічного мислення;
- 4) формування досвіду емоційного ставлення до майбутньої професії.

Під досвідом пізнавальної діяльності особистості розуміємо систему знань про природу, людину, суспільство, мислення, виробництво та засоби діяльності, засвоєння яких забезпечує формування у свідомості магістрантів наукової

картини світу. У процесі становлення особистості магістра з економіки і підприємництва вагоме місце посідає формування професійних знань, що є важливими компонентами його світогляду. Знання відображають узагальнений досвід пізнання дійсності, накопичений людством у процесі соціально-історичної практики, без якого неможлива жодна цілеспрямована дія [3; с.186].

Знання є основою формування професіоналізму. Важливими особливостями знань є комплексність (здатність викладача синтезувати інформацію з різних галузей науки); особистісна забарвленість (знання, «пропущені» через власну позицію); формування знань одночасно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному) [1; с.72].

Ефективність педагогічної діяльності залежить від уміння використовувати різноманітні поєднання своїх здібностей. Педагогічні здібності розкриваються через певні уміння. М.В. Савчин виділяє дидактичні вміння, що полягають в організації самостійної діяльності студентів, в доступному та зрозумілому викладенні навчального матеріалу та керуванні їх пізнавальною активністю; академічні (здійснення дослідницької роботи); гностичні (швидке і творче оволодіння методами навчання); конструктивні (вміння створити атмосферу співробітництва, спільної діяльності); перцептивні (розуміння особистості студента і його психічних станів); мовні (володіння чіткою дикцією, багатим словниковим запасом, вміння чітко висловлювати власні думки); комунікативні (уміння спілкуватися зі студентами, встановлювати з ними педагогічно доцільні стосунки, наявність педагогічного такту); експресивні (правильна дикція, дихання, узгодженість мови, міміки, жестикуляції та добре поставленому голосі); організаторські (вміння згуртувати студентський колектив); сугестивні (здатність емоційно впливати на студентів, вміння переконувати); прогностичні (уміння прогнозувати результат педагогічної діяльності); педагогічна спостережливості (розподіл, обсяг і переключення уваги). [4; с.344].

Успішна педагогічна діяльність неможлива без досвіду творчого педагогічного мислення, що являє собою процес узагальненого й опосередкованого відображення людиною предметів і явищ об'єктивної дійсності. Творче мислення характеризується створенням суб'єктивного нового продукту. Рівень розвитку творчого мислення педагога залежить від його ерудиції, загальної культури, професійного досвіду, уяви, інтуїції. Творче мислення характеризується пошуком нестандартних шляхів вирішення проблеми, забезпечує можливість набуття нових знань і нових дій у пізнавальній і практичній діяльності, що є важливим чинником професійно-педагогічної діяльності. У процесі підготовки магістра у вищому навчальному закладі розвиток його професійних умінь і творчих здібностей проходить такі рівні: інтуїтивний, репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчо-репродуктивний і творчий. Досягнувши творчого рівня студенти виявляють виражену професійну спрямованість особистості та добре розвинені професійні вміння [5; с.268].

Отже, складовими процесу професійно-педагогічної діяльності повинні бути елементи творчості, котрі виявляються у таких вміннях: комбінувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати; генерувати певні ідеї, гіпотези, здогадки під час розв'язування певних завдань; нестандартно підходити до вирішення проблем, експериментувати, досліджувати.

Важливим чинником впливу та взаємодії в процесі викладання є емоційність, адже вона стимулює до діяльності, підвищує інтелектуальну активність, дозволяє показати власне ставлення до предмету навчання.

Емоції є одним із головних механізмів внутрішньої регуляції психічної діяльності й поведінки, спрямованих на задоволення актуальних потреб, вони оцінюють дійсність і доводять свою оцінку до організму мовою переживань [6; с.220].

Викладач може переживати позитивні і негативні емоції, які виражаються у ставленні до навколишнього середовища, до дійсності, до результатів своєї діяльності. І ті, й інші однаково важливі в діяльності педагога, адже вони допомагають усвідомити свої вчинки, потреби, певним чином організувати свою поведінку в колективі та у спілкуванні зі студентами. Одні емоції (радість, упевненість, піднесеність) можуть надавати сили, активізувати педагогічну діяльність, інші, навпаки, зумовлюють пасивний стан (смуток, невпевненість, сум).

Зв'язок між емоціями і педагогічною діяльністю тісний, бо саме емоційний стан впливає на виконання діяльності, активізує її або ж, навпаки, знижує активність. Майстерність педагога полягає в тому, щоб не дозволити негативним емоціям вплинути на якість викладання, стати перешкодою у спілкуванні зі студентами. Викладач повинен бути емоційно врівноваженим, оскільки емоції впливають на сприймання, на пізнавальні процеси, на свідомість. Тому вміння керувати власними емоціями сприяє зростанню ефективності педагогічної діяльності і одночасно підвищує задоволеність нею. Адже емоційна стійкість та виразність є показниками емоційної культури викладача ВНЗ.

Висновки. Таким чином, ефективність підвищення підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності – об'єктивно існуюча педагогічна проблема, вирішення якої можливе через оновлення змісту, форм та методів професійно-педагогічної підготовки шляхом впровадження у навчально-виховний процес дисциплін психолого-педагогічного циклу; навчання студентів шляхом ґрунтовного опанування досвіду пізнавальної діяльності, досвіду практичної діяльності, досвіду творчого педагогічного мислення та досвіду емоційного ставлення до майбутньої професії

Література

1. Вітвицька С.С. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу / Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С.Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» // Освіта. – 20-27 лютого 2002.
3. Мойсеюк Н.Є. Зміст освіти / Педагогіка. Навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – 656 с.
4. Савчин М.В. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності / М.В.Савчин // Педагогічна психологія – К.:2006. – 344 с.
5. Степанов О.М. Формування творчої особистості / Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. / О.М.Степанов, М.М.Фіцула – К.: Академвидав, 2006. – 520 с.
6. Скрипченко О.В. Психічні процеси / Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464 с.